

Utassy József

Szabad egy szóra?

- Bocsásson meg, uram, csak egy pillanatra!
 - Tessék! Parancsol még valamit, Vendég Úr?
 - Köszönöm, nem kérek már semmit.
 - Hát akkor: fizetni tetszik?
 - Nem, nem, csak néhány szót szeretnék váltani Önnel. Úgy látom, nincs valami nagy forgalmuk ma délelőtt.
 - Hát, nem mondhatni, kérem. Ilyenkor – tetszik tudni – dolgoznak még a törzsvendégek. De nézzen be majd öt után! Nem fog helyet kapni!
 - Tudom. Voltam már itt a nap minden szakában.
 - Akkor hát: maga is törzsvendég?! Érdekes, nem emlékszem az arcára!
- Pedig én...
- Higgyc el, nem túl érdekes ez. A lényeg, hogy én emlékszem magára.
 - No! Csak nem sértettem meg valamikor?!
 - Nem-nem. Egyébként sem vagyok sértődős. Igaz, fölháborodom néha, mint a tenger, de hamar le is csillapodom.
 - Már azt hittem, hogy valami inzultus volt, tetszik érteni, valami balhé.
 - Dehogy-dehogy!
 - Mert, tudja, járnak ide mindenféle alakok, szabolcsiak, meg tudja az isten, hogy honnan szalajtották őket... itt dolgoznak a lakótelepen.
 - Akkor: emberek talán, nem?!
 - Nem emberek ezek, Kérem: vadállatok! Higgyc el! Ha fejükbe száll a bor, nem ismernek se istent, se embert. A múlt héten is úgy kellett kidobnom egy fickót, mert beszippantott, és elkezdett kötözködni egy spinkóval.
 - Pontosabban: egy nővel akart táncolni, aki szintén itt dolgozik a lakótelepen.
 - Úgy van, kérem, úgy van! Maga is itt volt péntek este?
 - Igen. És láttam azt a fiatalembert, akit kidobott a vendéglőből. Épp a lábam előtt zuhant a járdára. Úgy összetörte az arcát, hogy bizonyára nem ismert volna rá az édesanyja sem. Mondja, maga a Mátyás Pincéből is így dobálná ki a vendégeket?
 - Nem visznek engem oda, kérem.
 - Nem hozták magát ide sem, mégis itt van. Szerintem egy vendéget ki is lehet vezetni az étteremből, ha már többet ivott a kelleténél! Csak hát: ki a megmondhatója, hogy hol húzódik a határ józanság és részegség között?! Önöknek pedig jól jön egy-egy becsípett vendég, mert annyit számolnak föl neki, amennyit csak nem szégyellnek. De azt is láttam már, hogy duplán fizetették ki velük a számlát.
 - Mondja, maga is itt dolgozik a lakótelepen?
 - Igen, itt dolgozom én is.
 - No, csak nem művezető?!
 - Hát úgy nézek én ki?

- Nem, csak gondoltam, hogy beugrott egy féldecire.
- Meg kávéra!
- Ja, persze, ivott egy kávé is!
- És milyen rosszat ráadásul!
- Hát, kérem, előfordul néha, hogy a Cicus kávé helyett a szívét teszi bele a duplába.
- A pálinkába meg szeretett folyónk vizét, ugye?
- Ugyan már! Ne elégedetlenkedjen! Valamiből nekünk is meg kell élnünk. Tudja Ön azt Vendég Úr, hogy mennyi a mi havi fixünk?
- Az alapfizetésük? Igen hallottam már róla, nagyon kevés. Mint a nyugdíjuk! Ezer forint körül. Azt mondják, hogy csak akinek egy kerékkal kevesebb van, az várja meg pincérként a nyugdíjazást. Ez igaz?
- Igaz, kérem.
- Hát ha ez így van, akkor fölháborító!
- Fölháborító azért, mert nem az állam fizet bennünket, hanem a dolgozók pénztárcájára vagyunk utalva. Ahonnan aztán szemrebbenés nélkül varázsolják át zsebünkbe a borraivalót. Pontosabban a fizetésünket.
- Nagyon köszönöm Önnek ezt az egyre pontosabb fogalmazást.
- Ne köszönje, inkább engedje meg, hogy megmutassam a lábamat – bokától térdig.
- Tessék csak, nyugodtan. Mi az ördög?! A maga lába pontosan úgy néz ki, mint Magyarország térképe. Ezek a visszerek! Mint a Duna, Tisza... Mondja, hány éves Ön?
- Én, kérem, jövőre töltöm be az ötvenediket.
- Hát akkor, minden jót kíván Önnek, és köszöni a beszélgetést:

Utassy József

Iancu Laura

Este a faluban (6)

Áruld el, Uram,
 midőn a szív meg-megáll,
 minek, hogy ácsorogva is zihál,
 hosszúra nyúlt sóhajjal,
 mi az, mitől útjából
 eloson a halál?
 S miért, hogy érkezésed
 egyszer aztán hazatalál?

Hát megesett, hogy legyőztek,
 szégyennel verték arcomat
 kik előled is megszöktek,
 s te, igaz Isten, futásukat hagytad,
 nyomukban csak békéd eredt,
 ma is isznak, és boldogok.
 Méltó voltam a büntetésre,
 gyolcsingbe bújtam s perlekedtem:
 miért, hogy szerettem,
 fekete poshadt szívvel,
 a félperces hibák közt botorkálva
 kivel tévesztélek el?
 Száz arcod volt, gyönyörű mindahány,
 s bár egyet akartam csupán,
 szeretni ő sem tud ma már.
 S valóban,
 mit elveszíthettem,
 meg sem kaptam,
 szorongatod a kezedben.

A te szíved
 évszaktól van,
 virágzik és temet.
 Ki győzi látni, hány csókból
 tör ki a háború, dagad a rettenet,
 s ki az, ki nem hallja:
 átok zsoldárt zeng mind,
 téged is becsapva,
 ki félholtan énekel párban,
 hát meddig hallgatózol, jó Uram?

Valaha hittem,
 hogy értem jöttél,
 meglátogattál hazával s szerelemmel,
 másnaposan is meghallgattál,
 mint aki rettegni nem fél,
 elhagyni nem mer,
 hittem, hogy ami folyvást csak érkezik,
 sohasem múlik el.

Dobai Péter

S íme megcsendül a csönd

„...s a hajó tizedik napja
törtet az egyhúrú horizont felé,
mely forrás nélkül egybesimul
az előző horizontokkal...”
„Ó tenger, te csak hasonlóságot
merítesz önmagadból,
és mégis mindenestül
megpróbálsz átváltozni...”
(Jules Supervielle)

Hirtelen egy egészen más vers tónusa,
zenéje, tébolya jut eszembe, mely nem
harmonizál a szép mottóval... Hiába.

.....

Über allen Gipfeln csend ül... halott, régi csend - - -
Százados sírhantok között, sőt tömegsírok fölött
tesszük meg mindennapi egészségügyi sétáinkat...
volt emberek, kifordult kőkeresztek között sziesztázunk...
A holtak, a *más*szor éltek: semmit nem üzennek
és ha mégis üzennek, ugyan hogyan adnák át
az ő halottaiknak, milyen nyelven, hol van a szótár
az ő nyelvükhöz?
Minden ajakon, minden szájon csend ül...
Igaz, beszédes ez a csönd,
emlékek fájnak ebben a csendességben...
Csöndesek a virágok is.
Tegnap Alexandr Szkrjabin nesztelen, rejtélyes
zenéjét hallgattam, noha szárnyalását követni
nem tudtam. Ó, hattyú-úszású zongoratanárnők!
Sosem volt gyerekszobám. *Márai* írta (talán a
Kassai örjáratban?): „A proletároknak még családfájuk
sincsen.” Őriz ez a csönd. Nekem sincs hozzá szavam.
- - - távolból hirtelen megszólal egy rádió... hát legyen!
Legyen Tiéd, ó, csak Tiéd a szó, csak dalolj nekünk,
nagy Caruso... Forog, forog a régi, recsegő bakelitlemez,
visszahozza a tűnt évtizedeket... holt áriákat, Ó, Sorrento!
Dalolj a gyilkoló csend ellenében, grande Caruso,
mert én félem a csendet, amikor magamat, csak magamat
vélem hallani... szinte kórusát magányomnak.
Dalolj, csak dalolj egyre, Enrico, hiszen nincsen halál.

La belle dame sans merci

John William Waterhouse, f. 1893.

„I am half sick of shadows” (Tennyson)

„...e quindi uscimmo a riveder le stelle.”
(Dante, *La Divina Commedia*, Inferno, Canto 34.)

Anyám ifjú arcát évek annyi tükre törte
darabokra össze menekülő emlékezetemben,
ám lényének mágnese hideg vonzáskörén kívül
képzelné nála mást nem enged, hiába,
hogy egyetlen vonását sem ismerem, őt elképzelné
– hogy *ifjú voltja* volt milyen? –
egy étellel mindegyre igyekszem és élem, élem
őt: tulajdon életem helyett - - - - -

„I met a lady in the meads
Full beautiful – a faery’s child,
Her hair was long, her foot was light,
And her eyes were wild.”

Anyjára, mintha szerelmes kedvesére
reáborul a páncélos, sisakos, hű lovag,
ó, ifjú mind a kettő, az anya is, a fiú is,
a lovag előtt térdeplő, guggoló női test,
mintha megadná magát, ám valaki mást
vár mély honvágygal testére vissza,
mégis megnyílik, megnyitja lázas, dúlt
testi magát, holott a lelke messze, messze,
a vasba öltözött brit vitéz hiszi a leánynak
vad odaadását, mígnem eszéhez tér
a megbabonázott hős és lándzsájának
halálos célt talál álom és való között:
s a leány testét átdöfi gyilkos szuronyvasa.
Ó, egyszer majd máshol, kezdetektől,
ifjú időktől nagyon távol,
arra ébrednek mind a ketten,
hogyan nem is éltek ők soha,
csak egymás örök kísértetei voltak vala.
Ó, egymás végzetei,
véget nem ér soha semmi,
ami valaha kezdetet szenvedett!

Merészelní minden médiumot

„...bokros keserűség az élet,
romlandó cserépedényben...”
(Árva Bethlen Kata grófnő életírásából)

Se hajó, se kikötő, se ház,
se rejtekhely, se védett hajlék,
se a mindent győző, nikéi ifjúság.
Se horgony, se sodronykötél, se part,
se hívástól távlatos horizont,
se észak, se dél, se nyugat, se kelet - - -
Évek égtek el,
anélkül hogy te magad is
velük égtél volna porig...
*anélkül bizony, hogy legalább
megnyertél volna egy-két hivatalban*
néhány pecsét-csatát,
egy kosztkész, fastfood, streetfood egzisztenciát.
Most mihez igazodsz? Arcéled
és homlokod is megváltozott.
Egy élő *tény* holt *tények* között.
A személyedet rútul megrágalmazó
történész és író duó: hamis dossziékat
terjeszt az utcasarkon, mint két fizetett
rikkancs... Hajts rajtuk át harckocsival!

Se hajó nem visz, se ház nem véd.
Nincs tornác, se pergola, se kandalló,
se Steinway & Sons zongora, melyet
még A.S.N. 1853-ban, Wolfshagenben,
a Harz hegységben építettek...
nincsen családi ezüst, se hozzá porcelán,
se pecsétgyűrű, se arany Ω zsebóra és nincs,
nincs bizony *keresztény-középosztályi,*
még kevésbé nemesi, netán főnemesi:
c s a l á d f a -----
Villanyvasút sem rohan gyermekszívedben...
Hát van gyermek, aki úgy vénül el,
hogy panaszt nem ismer,
hogy játszótereket játszóterekkel felcserélve,
egyetlen hívásra sem felel,
hogy nevén szólító anyai hangot
sohasem hallott?

Végh Attila

Az élet értelme

Szerettem a Mártírok útján ferdén tűző
 napsugarat nyári délután a játszótérre menet;
 az óvodai sajtos makarónit tejföllel;
 Márialigeti megnyugtató hangját, ahogy dörmögi:
 semmi baj, kolléga úr, három napig feküdjön és kutya baja;
 titkok csillagútján a bécsi csomagok közeledtét;
 az égig pumpáló erőt, amikor anyám azt mondta:
 a járókelők nyakán káposztafajak ülnek, gondoljak rájuk így;
 szenteste beszívni az angyaljárta szobalevegőt;
 gojkómiticses film után a Mechwart téri indiánrohamot;
 Németh Ildikó piroscsíkos pólóját az öltöző fogasán,
 amíg a gimiben a tornaóra tartott;
 a kozmikus nyári záport az érettségiről kilépve;
 Szerencsi Évát, aki néha megjelent vizslájával,
 mikor a tanácsháza mögötti parkolóban cigiztünk;
 forradalmi lelkem, ahogy egy évfolyamtársamtól
 azt kérdem: hozzak neked szamizdat-újságokat?;
 szerettem, hogy valahonnan ide került egy gyerek,
 új irányt adva a széthulló családnak;
 és hogy a cél láthatatlan, tehát holtbiztos;
 elélvezni rejtett szerelmek úrsétáján;
 olykor hinni, hogy szívem barlangja Platón kutyaóla;
 kiszállni a PhD-programból, hogy életem
 Faust-regényét írjam meg inkább;
 szerettem hangulatra bízni a folytatást, bármit is sűg,
 énekelni villamoson, fölállni megunt társalgásból;
 seggbe rugdosni az élet olvatag viaszszobrait;
 szerettem hajnali szélben cserkelve vadnak érezni magam,
 fát ölelve hozzáöregedni az erdő csöndjéhez;
 nagy, érző sétára menni a Margitsziget Arany-fái közt;
 házipapucsban várni a nyugdíjpostást,
 mintha legalább most tagja lehetnék a társadalomnak;
 várni, hogy a szenvedésben azért áradnak-e bennem felhők;
 szerettem a dobolást: földzáport a koporsóm fedelén,
 a tompuló morajt, ahogy szétszéled a temetési menet,
 szeretteim mennek haza súlyosan áttetsző léptekkel,
 a név, hogy Végh Attila, egy ideig még képeket idéz bennük,
 de végül a hangalak győz, a hangalak.